

Krogle iz lepenke ne morem napraviti, zato bom raje opazoval še piramido, ki jo vidijo na sliki, ko se v zgodovini uče o Egipčanih. Tudi to delo naredi.

Valj so mnogokrat videli, tudi tega naredi. Ker krogle iz lepenke ne morem narediti, zato sučem krog okrog premera. Krožnica opiše kroglino površje. S tem najlepše pokažem, kakaj je kroglino površje od središča povsod enako.

Če na premer, ki ga uporabljam kot os, narišem pravokoteno premer ter raznobarvne tetive — vidim vzporednike, ki krog sučemo.

Preden sem na ta način opazoval kroglo, moram poznati krog in tega sem dobil na valju. Če bi ga povzel iz kroglice, zato da bi z njim pokazal, da je kroglino površje povsod enako oddaljeno od središča, si mislim da bi napravil napako, kakor logičar s krožnim zaključkom.

Z razdelitvijo snovi se bomo bavili na sestankih, ker na vsak način moramo postopati enotno vsled tega, ker učenci prestopajo iz ene šole na drugo. Poleg tega moramo ugotoviti, kaj spada v tretjo skupino, kaj v drugo, kajti o tem odločajo včasih činitelji, ki stvari ne razumejo.

Geometrijsko risanje je predmet tretje skupine. Ker pa se geometrija in geometrijsko risanje ne moreta ločiti, naj uči ta predmet učitelj tretje skupine. Izjema bi bila mogoča v deklinskih razredih, ker imajo le 1 ted. uro za geom. in geom. risanje. Pa tudi ta izjema ne bi bila na mestu, če bi šol. oblast upoštevala, da je namen risanju končno uporaba pri ž. r. delih, česar pa ne bo gojil učitelj. V deklinskih razredih se mora pri risanju upoštevati geom. in prostoročno risanje ter treba zato posebnih načrtov, s čimer naj se bavijo učiteljice in ne učitelji.

Ko bomo imeli določene učne načrte, bo g. prof. Jeran kot strokovnjak-metodik napredku mešč. šolstva mnogo koristil, če bo priobčil metodična navodila ali izdal metodične knjige. Za njegov trud mu bomo hvaležni.

Načrt za preizkušnjo učne usposobljenosti na pomožnih šolah.

Člen 1.
Pravico do namestitve za učitelja (ico) na pomožnih šolah prejme učitelj (ica) z dovršenim usposobljenostnim izpitom za pouk na teh šolah.

Člen 2.
K temu izpitu imajo dostop strokovni učitelji, učitelji in učiteljice ljudske šole z usposobljenostnim izpitom za ljudske šole in dvoletno teoretično in praktično pripravo na ljudski šoli. Od teh dveh let naj kandidat najmanj eno leto deluje na pomožni šoli.

Člen 3.
Za izvrševanje strokovnega izpita je ustanovljen v okviru izpraševalne komisije za ljudske in za meščanske šole v Ljubljani poseben izpraševalni odsek za strokovni izpit pomožnošolskega učiteljstva.

Ta odsek sestoji:
a) iz predsednika izpraševalne komisije za ljudske in za meščanske šole;
b) iz voditelja pomožne šole;
c) iz šolskega zdravnika (psihiatra);
č) iz učitelja (ice) pomožne šole;
d) iz ravnatelja gluho-nemnice (ali njegovega namestitnika).

Člen 4.
Rok za ta strokovni izpit je isti kakor za ljudske in za meščanske šole.

Člen 5.
Prijava k preizkušnji je treba poslati tri mesece pred razpisanim rokom odseku izpraševalne komisije.

Prijava obsežaj:
a) svojeročni opis kandidatovega življenja;
b) izpričevala o dosedanjih izpilih;
c) dokazilo, da je kandidat najmanj eno leto poučeval na pomožni šoli;
č) zdravniško izpričevalo.

Člen 6.
Preizkušnja je teoretična (pismena in ustna) in praktična.

Člen 7.
Pismeno nalogo vroči kandidatu predsednik izpraševalne komisije, kandidat pa jo izdela z navedbo virov ter do pošlje izpraševalni komisiji 14 dni pred določenim rokom ustnega in praktičnega izpita.

Člen 8.
Ustna preizkušnja se izvrši deloma na podstavi pismene naloge ter obseza nauke o vzgoji in pouku slabonadarjenih otrok glede na splošno vzgojeslovje in

ukoslovje. Poleg tega mora kandidat dokazati svoje znanje:
a) v psihologiji in njenih stranskih panogah, v psihopatologiji, v psihologiji otroške duše, v sestavi in delovanju čutov (čutnic), o zdravih in bolnih možganih in živcih sploh, o psihofiziologiji govora, o važnejših govornih napakah in o metodi njih odprave;
b) v metodiki vseh učnih predmetov, o sestavi pomožne šole, o učilih in samo-učilnih pomožnošolskega pouka;
c) v zgodovini in slovstvu pomožnega šolstva;
č) v vprašanih skrbstvene vzgoje.

Člen 9.
S praktičnim nastopom dokaže kandidat, da je zmožen poučevati na nižji in višji stopnji pomožne šole.

Člen 10.
Na podstavi opravljenega izpita se kandidatu izda usposobljenostno izpričevalo za pouk na pomožnih šolah, ki obseza oceno pismenega izdelka, praktičnih nastopov in teh-le predmetov:
a) psihologije in pedagogike;
b) somatologije, psihopatologije in higijene;
c) psihofiziologije govora, fonetike, govornih hib in metode njih odprave;
č) zgodovine in slovstva pomožnega šolstva;
d) skrbstvene vzgoje.

Usposobljenostno izpričevalo podpišejo predsednik in člani komisije.

Člen 11.
Izpit se sme ponavljati le enkrat, in sicer ne pred potekom enega leta.

Člen 12.
Pred izpitom je plačati kolkovino za izpričevalo v znesku 2 dinarjev in izpitno takso v znesku 40 dinarjev.

V Ljubljani, dne 21. marca 1921.

Deželna vlada za Slovenijo.
Poverjenišvo za uk in bogočastje.
Vodja poverjenišva: **dr. Skabernè, s. r.**

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

«Savinjsko učiteljsko društvo» zboruje v četrtek, 21. t. m. ob 2. uri popoldne na Gornjskem. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Učni načrti iz zemljepisa in zgodovine. (Poročevalci določeni na zadnjem zborovanju.) 4. Predlogi. — Po zborovanju se vrši pevka vaja. Tovariši in tovarišice, ki imajo četrti zvezek Žirovnških narodnih pesmi, naj ga prinese seboj.

Predsednik.
«Smarsko-rogaško učiteljsko društvo» je zborovalo sredi marca v Šmarju pri Jelšah. Krasnno, že res pomladansko vreme je privabilo tovariše in tovarišice na sestanek v prav lepem številu. Bilo nas je ravno 45 članov in gostov — torej odsotnih le ena desetina društvenikov, ki so se pa večinoma pismeno opravičili.

V svojem otvoritvenem govoru se tov. predsednik spominja pred kratkim časom umrlega blagega in ljubeznivega tovariša Ivana Debelaka. V znak sožalja in iskrenega sočutja se zborovalci dvignejo s sedežev. Lepo posmrtnico je prinesel o ljubem pokojniku naš »Tovariš«, pa tudi »Nova Doba« se ga je spomnila v podlistku. Bodi mu časten in trajen spomin.

Veseli »dobro došel« zaključke novim članom tov. Burdianu, Pišekovi in Fraskovi, ki so došli med nas iz tužnega Korotana.

Priročno pozdravlja tov. soproge Burdianovo, Pogačnikovo in Dobnikovo, ki so kot gostinje posetile zborovanje. Novoporočenemu parčku »Leo in Marija Dobnik« pa obilo sreče in blagoslova!

Tovariš tajnik prečita zapisnik zadnjega društvenega zborovanja tu.

Predsednik naznanja izstop tovariša Čeha, ki je stopil v pokoj. Z ozirom na dopis o zborovanju »učit. društev iz bivše spodnje Štajerske«, omeni tov. Šumer, da »Zveza« teh društev sedaj ne obstoji več! Priporoča se članom naročitev »Učnih listov« za učenje srbohrvaščine. Tovarišicom se zelo priporoča vstop v »kolo slovenskih sester« z mesečnim prispevkom 1 dinar. Imenovano društvo je zborovalo pred velikonočnimi prazniki v Ljubljani ter se je sestanka udeležila tov. Marica Lavračeva.

Iz letnega poročila tajnika razvidimo, da je naše društvo zborovalo v preteklem letu 5 krat ter so bila vsa ta zborovanja dobro obiskana. Radi odsotnosti nekaterih članov naj se tudi pri nas vpelje neka evidenca — vsaka »pika« brez tehtnega opravičila naj seveda tudi nekaj stane!

Poročilo naše marljivo tovarišice blaginje-čarke nam pojasni, da je bilo v lanskem letu dohodkov 8405 K in izdatkov 7634 K, torej je prebitka 771 K. Računska preglednica sta našla računovodja v redu ter se skrbni blaginječarki izrače zahvala in zaupnica.

Članarina se določi na letnih 260 K brez »Slovenske Matice«, ki znaša za člane mesečno 1 dinar.

Enoglasno se voli iz društvene blaginje v spomin vrlih tovarišev † Dobnik — † Debelak znesek 300 K za Učit. konvikta. Sklene se prispe-

vati za nagrobni spomenik nepozabnemu tovarišu Dobniku. V svrhu pobiranja tozadevnih prispevkov naj se izvoli poseben odbor. Se sprejme in priporoča, da se naj isto izvrši kmalu in zanesljivo.

Nato je sledila volitev novega odbora ter se je isti sestavil sledeče: predsednik Tomo Kurbus, podpredsednik Simon Glinšek, tajnik Miloš Verk, namestnik Fran Šega, blaginječarka Ivanka Zupančičeva, odborniki: Šumer, Sekirnik, Ukovičeva in Lavračeva, rač. pregledniki: Plhak in Zidar, poročevalce Franjo Pogačnik.

Posebno živahna debata se je razvila o sestavi učnih načrtov za zemljepisje in zgodovino.

Smernice v tem pouku sta nam podala t. Burdian in Šumer. V tem oziru se sklene napraviti v kratkem sestanek posameznih referentov v Št. Vidu.

Končno smo določili še dan prihodnjega zborovanja, ki se vrši dne 5. maja na dični Siatini. Na zdar! — Franjo Pogačnik.

Kamniško učiteljsko društvo je zborovalo v sredo dne 6. aprila 1921 ob 10. uri popoldne v šolskem poslopju v Domžalah. Navzočih je bilo 37 društvenikov. Zborovanja se je udeležil tudi g. nadzornik Matko Kante in tovariš Emil Adamič iz Ljubljane.

Tovariš predsednik Tomo Petrovec pozdravi, navzoče in otvarja zborovanje z naslednjimi besedami:
«Veselje tovarištvu! Ko otvarjam današnje zborovanje, Vas vse skupaj srčno pozdravljam. Še posebej pa pozdravim g. nadzornika Kantea. Njegova prisotnost nam spričuje, da nam hoče biti to, kar nam je že prvič objubil, namreč tovariš, prijatelj in svetovalec. Pozdravljam tudi tovariša Emila Adamiča, ki nam bo na današnjem zborovanju predaval o razmerah v boljševiški Rusiji. Eno izmed najtehtnejših vprašanj je danes prosvetno delo učiteljevo izven šole, o katerem se bomo danes natančneje razgovarjali. Pogrešam pa še veliko število društvenikov. Nekaj jih je, ki se vsled oddaljenosti ali bolezni ne morejo udeležiti zborovanja, drugi pa se naših zborovanj ostentativno ne udeležujejo. Upam, da se to v prihodnje zboljša in da bomo na prihodnjem zborovanju pozdravili vse tovarišice in tovariše našega društva. S tem preidem k drugi točki dnevnega reda in to je tajnikovo poročilo.

Nato prebere tovarišica tajnica Gizela Ušeničnikova zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se odobri.

Tovariš predsednik pove, da je došel od »Zdraviliškega doma« dopis, ki potrjuje prejem deleža. Kar se tiče katastra omeni, da se kataster do sedaj še ni mogel sestaviti in prosil g. nadzornika, da bi pomagal pri sestavi katastra. Nadalje prebere brzojavko tovariša Janka Tomana, ki se vsled bolezni svoje soproge ni mogel udeležiti zborovanja in pozdravlja vse zborovalce.

O blaginjskem stanju poroča tovarišica Ela Tavčar. Njeno poročilo se vzame na znanje.

Prihodnja točka dnevnega reda je referat tovariša Antona Germeka o prosvetnem delu učitelja izven šole. Z veliko pozornostjo je sledilo zbrano učiteljsvo besedam predavatelja.

Zelo zanimivo je bilo tudi predavanje tovariša Emila Adamiča o razmerah, ki so vladale v bivši carski Rusiji in v kakršnih se nahaja današnja boljševiška Rusija.

Po dokončanih predavanjih izreka tovariš predsednik priznanje in zahvalo obema predavateljema.

Pri slučajnostih se razvije živahna debata z ozirom na predavanje o prosvetnem delu učitelja izven šole. Geslo vsakega tovariša in vsake tovarišice naj bodo besede g. nadzornika: **Bodimo narodni in narodovi učitelji!**

Tovariš Germek predlaga, naj se osnuje odsek, katerega delo bo določitev smernic glede prosvetnega dela izven šole. V ta odsek se vlijo z vzklikom tovariši: Anton Germek, Anton Kristof, Ivan Šmajdek in tovarišice: Pavla Bergant, Antonija Škerle in Ela Tavčar.

G. nadzornik predlaga nadalje, da bi se osnoval odsek za sestavo podrobne učnega načrta za zemljepis in zgodovino. V tem odseku so: g. nadzornik Kante, tovariši: Rajko Božič, Rudolf Knez, Albin Smole, Anton Turk in tovarišici: Ana de Toni in Gizela Ušeničnikova.

Kdaj se bo vršila seja tega odseka, bo naznanil g. nadzornik.

Prihodnje zborovanje kamniškega učiteljskega društva bo meseca maja v Kamniku. Datum se bo naznanil v »Učiteljskem Tovarišu«.

Ker ni nobenega predloga več, se zahvali tovariš predsednik še enkrat obema predavateljema in zborovalcem ter zaključil ob 2. uri popoldne zborovanje.

Zahvala.

Predsednik deželne vlade za Slovenijo gosp. dr. Vilko Baltič, je povodom prireditve koncerta »Ljubljanskega učiteljskega pevskega zbora« daroval »Učiteljskemu konviktu« znesek 400 K.

Za to blago naklonjenost se mu podpisana v imenu »Ljubljanskega učiteljskega pevskega zbora« in »Učiteljskega konvikta« najtopleje zahvaljujeta.

V Ljubljani, dne 9. aprila 1921.

Jakob Dimnik, Ferdo Juvánek,
blaginjski Učit. konvikta, pevovodja.

Iz Jugoslavije.

— **Popravek.** V 15. vrsti 4. odstavka mojega članka: »UJU in politično-strankarske ter kulturno-bojne učiteljske organizacije« se je vrnila prav neljuba tiškovna pomota in sicer se mora glasiti sledeči stavek: »Vsaka taka naziranja so gola domnevanja, nazori ali mnenja, pred vsem fantomi, kakor vse, kar izvira iz lastnega spoznanja stvarnosti« tako-le: »Vsaka taka naziranja so gola domnevanja, nazori ali mnenja, pred vsem fantomi, kakor vse, kar ne izvira iz lastnega spoznanja stvarnosti.«
K. Kveder.

— **Končni izid volitve treh zastopnikov ljudsko- in meščanskošolskega učiteljstva v višji šolski svet.** Zastopniki: Luka Jelenc, ravnatelj mešč. šole v Ljubljani 2338 glasov, Anton Gmus, šol. ravnatelj na Dolu pri Hrastniku 1106, Janja Miklavčičeva, šolska voditeljica v Kranju 1224, Ivan Štrkelj, nadučitelj na Viču 477, Fran Lovrec, nadučitelj v Podčetrtku 458, Albin Sarkova, učiteljica v Ljubljani 2, Fortunat Lužar, nadučitelj (viš. š. sv.) v Ljubljani 1, Antonija Stupčeva, ravnateljica dekl. m. šole v Mariboru 3, Anton Hren, nadučitelj v Studencih pri Mariboru 8, Peter Močnik, šolski voditelj na Tolstem vrhu 1, Engelbert Gangl, viš. š. nadzornik 8 (neveljavno), dr. Ivan Karlin, vladni tajnik 8 (neveljavno), Albina Golobova, ravnateljica II. dekl. m. š. v Ljubljani 2, Dragotin Humeček, ravnatelj deš. mešč. šole v Mariboru 22, Marija Jurjevčičeva, učiteljica v Ligojnih 3, Pavel Kunaver, strok. učitelj v Ljubljani 7, Martin Matko, nadučitelj v Novem mestu 7, Ferdo Marolt, profesor na učiteljski šoli v Ljubljani 1 (neveljavno), Lovro Serajnik, nadučitelj v Prihovi 1 in Josip Šerbec, učitelj v Slovenjgradcu 1 glas.

— **Namestniki:** Dragotin Humeček, ravnatelj mešč. šole v Mariboru 2333 glasov, Ant. Hren, nadučitelj v Studencih pri Mariboru 1117, Matko Martin, nadučitelj v Novem mestu 1232, Štefan Firm, nadučitelj v Ormožu 456, Marija Jurjevčičeva, učiteljica v Ligojnih 457, Marija Godčeva, učiteljica v Limbušu 5, Pavel Kunaver, strokovni učitelj v Ljubljani 3, Fran Lovrec, nadučitelj v Podčetrtku 5, Franc Skulj, učitelj v Ljubljani 8, Julij Slapšak, šol. voditelj v Mostah 9, Ivan Štrkelj, nadučitelj na Viču 4, Alojzij Seichel, učitelj v Št. Joštu 1, Albin Schmidt, učitelj v Dobrni 1, Janja Miklavčičeva, šol. voditeljica v Kranju 9, Anton Gmus, šol. ravnatelj na Dolu pri Hrastniku 11, Luka Jelenc, ravn. mešč. šole v Ljubljani 9, Marija Stupčeva, glavna učiteljica v Ljubljani 2, Karel Kočar, nadučitelj v Canhovi (Prekm.) 1, Antonija Stupčeva, ravnateljica mešč. šole v Mariboru 3, Fran Tomažič, nadučitelj v Mariboru 1, Albina Sarkova, učiteljica v Ljubljani 3, Teodor Valenta, šol. ravnatelj v Ljubljani 1, Franc Trost, učitelj v Ljubljani 1, Engelbert Gangl, viš. š. nadzornik 1 (neveljavno), Dragotin Kveder, ravnatelj mešč. šole v Ptuj 2, Rudolf Pečjak, učitelj v Ljubljani 1 glas.

— Število praznih glasovnic 17, število neveljavnih glasovnic 4.

— Od 10 šolskih vodstev so dospele glasovnice na volilni odbor po določenem termínu.

— **Zmaga naše liste** ne da Slovenčevemu dopisniku mirnega spanja. V petkovi številki z dne 8. t. m. se tolaži, da so dobili Slomškariji toliko glasov kolikor jih sami niso pričakovali. Je povsem razumljivo, da je bilo teh premalo, če pomislimo, da so lovili glasove kar na dve plati: potem svojih oficijelnih okrožnic in potom znanih letakov, s katerimi so pri volitvah nadkrilili sami sebe. Mi se s svojimi nasprotniki o tem ne bomo prerekali. Privoščimo jim, da bi tudi za bodoče čase dobili vselej tako število glasov, ki bi bilo — proti njihovemu pričakovanju!

— **Uvedba »Matičnega lista« in »Izkaza o šolskem napredku«.** Višji šolski svet je odredil z odlokom z dne 24. marca t. l. št. 3745, da se namesto dosedanje »Šolske matice« in »Kataloga« uvede s pričetkom šolskega leta 1921/22. enotna tiskovina »Matični list«, namesto dosedanjih »Šolskih naznanil« pa se uvede z istim rokom knjižica »Izkaz o šolskem napredku«. To velja za vse osnovne šole, ki sodijo v področje višjega šolskega sveta. Obe tiskovini se uvedeta, počenši s šolskim letom 1921/22., stopnjama, t. j. za vsako prihodnje šolsko leto le za novo vstopivše oziroma za nove šoloobvezne učence in učenke. Za vso ostalo mladino osnovnih šol ostanejo do konca njih šolske obveznosti v veljavi še sedanje tiskovine. Potrebne izpremembe v dokončnem šolskem in učnem redu oziroma v izvršilnih predpisih uveljavi z naredbo poverjenišvo za uk in bogočastje v Ljubljani.

— **Zvišanje pristojbin za usposobljenostne izpite.** Poverjenišvo za uk in bogočastje je zvišalo pristojbine za usposob-